Een machtig schrijverschap
door Klaas de Groot

In de literaire nalatenschap van Boeli van Leeuwen trof mij in het bijzonder de aanwezigheid van een exemplaar van het poëtisch debuut van Van Leeuwen. *Tempels in woestijnen* heet die bundel, gepubliceerd in 1947. Zoals vele, meer of minder bekende auteurs bekeerde Van Leeuwen zich na een poëtische start tot het proza. Maar gelukkig niet geheel. In de eerste roman *De Rots der Struikeling* , bijvoorbeeld, duikt op een gegeven moment een gedicht op. Het heet 'In dit licht' en het is zijn bekendste gedicht geworden. Het komt ook terug in een fotoboek dat Van Leeuwen maakte met de Curaçaose fotograaf Carlos Tramm. Misschien interessant is het feit dat Tramm en Van Leeuwen doende waren om tot nog zo'n boek te komen, waarin fotografie en poëzie samenkomen. Hierin zouden gedichten uit *Tempels in Woestijnen* worden verwerkt. In *Een vreemdeling op aarde*, de tweede roman, staan twee gedichten die binnen de prozatekst duidelijk te onderscheiden zijn. Een, alleen in de krant gepubliceerd, gedicht is 'Patriarch met trio'. Dat is een ode aan de muziekfamilie van Curaçao: de familie Palm. Deze gedichten zijn, samen met een licht scabreus gedicht te vinden op de blog Caraïbisch Uitzicht van de Werkgroep Caraïbische Letteren. Daar staan ook gedichten gemaakt door bewonderaars van Van Leeuwen.

Verhaal
De drukgeschiedenis van de bundel *Tempels in woestijnen* heeft een prachtig verhaal opgeleverd. Dat verhaal heet 'Onkel Patrice', het staat in *Geniale Anarchie*. Een hilarisch detail in dat verhaal is het feit dat Van Leeuwen sommige gedichten moest herzien, omdat er niet genoeg loden letters op het eiland voorradig waren. Een treffend voorbeeld van de macht van de techniek over de kunst. Of dit gegeven waar is, doet er niet toe. Het past bij alle andere verhaalelementen waarmee de auteur zijn verslag lardeert. Het Letterkundig Museum mag trouwens erg blij zijn met het geëxposeerde exemplaar. De oplage bedroeg vijftig exemplaren, waarvan er tien mislukten. Van de resterende veertig verkocht Van Leeuwen er acht. Tien gingen er naar vrienden en de overige verdwenen ten gevolge van aanvallen door tropisch ongedierte.

Dit vertelt Van Leeuwen ook. U zult begrijpen dat anderen weer iets anders vertellen.
In het tijdschrift *De Parelduiker* (2013 / 5) zijn nu twee gedichten uit de bundel opgenomen, waaronder het sonnet 'Moeder van mijn moeder'. Hierin de majesteitelijke zin: 'Een vorstin wordt niet gedwongen maar zij gaat'. Waarmee de moeder zich toch de meerdere toont van de dood die haar komt halen. Hier zijn wij bij de eschatologie, een geliefd onderwerp voor Van Leeuwen: het einde der tijden.

Krachtig

Opvallend in *Tempels* is het epische gedicht 'Isla di Makuaku'. Ooit verklaarde Van Leeuwen dat hij dit gedicht als zijn beste beschouwde. Dat gedicht gaat over een louterend bad in zee en over bepaalde mythische elementen die in verband met dat eilandje met fregatvogels in de Sint Jorisbaai verteld worden. In de bundel staat het als één geheel. Toen ik het eens anders wilde lezen, zette ik spaties tussen de veertig zinnen waaruit het bestaat en het gedicht leek overzichtelijker te worden. Het lag als een Caribisch rif, zo mooi, uiteen. Hoe Van Leeuwen al meteen in zijn vroegste werk aanwezig is, blijkt uit het gedicht 'Soldaten'. Aan het eind van het eerste kwatrijn staat: 'en mijn droom verschijnt'. Dan volgt er een visioen. Deze werkwijze is Boeliaans. Dat weten we nu, na al zijn romans. Tekenend in dit verband is het feit dat de eerste vijf woorden van het eerste gedicht al helemaal Van Leeuwen zijn. Ik ben die ik ben, was een adagium. Het luidt: 'Ik ben zoals ik ben, nauwelijks denkend aan de duizend wonden, / En soms onnoemelijk bezeerd om één verloren traan. / Ik zie de pijn niet in het verborgen zwoegen der gezonden, / Maar de hand die brak het broodgeworden graan.' Een krachtig begin van een machtig schrijverschap.